

Eerste Bijbelstudie over de Psalmen, Psalm 1 van het boekje ‘Die lieflijk zijn en harten treffen’ van B.S. van Groningen, Bijbelstudies over de Psalmen.

1. Zingen Ps. 1 : 1 en 2
2. Gebed
3. Lezen: Psalm 1 en 2
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

We hopen dit seizoen samen na te denken over de Psalmen, vanuit het boekje ‘Die lieflijk zijn en harten treffen’. Vandaag maken we een begin met Psalm 1. In ons boekje staan 12 studies over de Psalmen, maar we hebben slechts 10 morgens, dus we zullen hier nog een keuze moeten maken. In ons boekje staat al een inleiding, maar omdat nog niet iedereen het boekje tijdig had, ontkomen we er niet aan om enkele zaken uit ons boekje te behandelen. De volgende keren is de inleiding uit het boekje, samen met de vragen, huiswerk. De bladzijden 7 tot en met 14 gaan over de aard en achtergronden van onze Psalmen, tegelijk ook een indeling in de Hebreeuwse Bijbel. Zie pagina 9. We hebben ook Psalm 2 hierbij genomen, omdat Psalm 1 en 2 de inleiding vormen op het gehele boek der Psalmen.

Psalm 1 behoort tot de wijsheid psalmen, omdat deze psalm overeenkomst vertoont met andere wijsheidsliteratuur, zoals Job, Spreuken en Prediker. Het is de bedoeling om wijze levenslessen door te geven, tegelijk spoort deze psalm en ook andere aan tot een goede levenswandel. Vaak wordt het woord welgelukzalig gebruikt. De weg van een rechtvaardige staat tegenover de weg van de goddeloze. De dichter prijst de rechtvaardige welgelukzalig. De rechtvaardige is iemand die niet leeft naar het advies (raad) van de goddelozen. Hij gaat ook niet in het spoor van zondaren. Hij vermijdt plaatsen waar spotters samenkomen (het gestoelte der spotters). Wanneer we nauwkeurig lezen, dan staat het eerste woord van deze psalm lijnrecht tegenover het laatste woord (welgelukzalig – vergaan).

Het Hebreeuwse woord welgelukzalig betekent: volheid van geluk, we vinden dit ook terug in het N.T. bij de zaligsprekingen in Matth. 5.

We kunnen deze psalm in drie delen verdelen. Vers 1-3 spreken over de rechtvaardige; in vers 1 wordt hij speciaal in zijn verhouding tot de goddeloze getekend. Vers 4 vv. spreken over de goddeloze; daarbij komen in vers 5 de rechtvaardigen ter sprake. Vers 6 kunnen we noemen: de samenvatting, of de climax. Tot viermaal toe klinkt in deze psalm het woord ‘goddelozen’, tweemaal ‘zondaren’, driemaal wordt ‘weg’ gebruikt, tweemaal ‘wet’, tweemaal ‘rechtvaardigen’. Er is overeenkomst tussen het begin en het slot.

Welgelukzalig, zo zet deze psalm in, de werkelijk welzalige/gelukkige mens, richt zijn leven in volgens Gods bevelen, liever dan volgens het advies van hen die Zijn bevel

verwerpen. Waarom is de gelukzalige mens gelukkig? Omdat God hem overlaadt met Zijn gunst. Jezus gebruikt het Griekse equivalent in Matth. 5 : 3 – 11. Vergelijk het ook met Jakobus 1 :12. De Latijnse vertaling, *beatus*, is grondwoord voor het woord *beatitudo* (*zaligheid*). Een bijzondere, vrome man (Hebr. Ha'isj, de man) staat als voorbeeld ter navolging voor anderen. In de Oudtestamentisch wijsheidsliteratuur is zulk onderwijs met een concreet voorbeeld, gebruikelijk: **goddelozen ... zondaren ... spotters**. Dit zijn mensen, zelfs binnen Israël, die weigeren te leven in overeenstemming met het verbond. De goddeloze mens weigert de morele weg te bewandelen met zijn levensstijl. Sommigen hebben in de opeenvolging van zondigheid in de termen 'goddeloze – zondaar- spotter' een cumulatie (**opeenhopping**) van zondigheid gezien). Het is echter waarschijnlijk dat de termen 'goddeloze' en 'zondaar' gelijkwaardig zijn, hoewel een '**spotter**' stellig meer tot kwaad geneigd is (zie Spreuken 19 : 25-20 : 1)

In heel het Bijbelboek Psalmen wordt vaak gesproken over de *rechtvaardige*. Hij wordt tegenover de *goddeloze* gezet (hier in Psalm 1 en ook in Psalm 37). Verschillende keren doet de dichter een beroep op zijn rechtvaardigheid en onschuld (Ps. 26). Dit lijkt tegenstrijdig met de gedachte dat niemand voor God rechtvaardig is (Ps. 143:2) en Romeinen 3:9-20. Het woord rechtvaardig betekent niet dat iemand zonder zonde is, maar heeft alles te maken op de relatie die iemand heeft met God. Het is iemand die door genade God heeft leren kennen en leeft vanuit het vertrouwen op Gods verbondsbeloften. Een rechtvaardige is iemand die op de HEERE vertrouwt en Hem liefheeft (Ps. 5 : 12-13). In deze eerste Psalm zien we ook dat de rechtvaardige gezegend wordt en voorspoed kent.

De rechtvaardige heeft vermaak (lust) in de wet van de HEERE (vgl. Deut. 30:11; Ps. 112:1 en 1 Joh. 5:3). **Vers 2** Het zal duidelijk zijn dat niet alleen de Tien Geboden bedoeld worden, maar wordt verwezen naar al het onderwijs vanuit het Woord van God. De rechtvaardige is voortdurend (dag en nacht) bezig met het Woord en het overdenken ervan (vgl. Jozua 1:8 en HC, zondag 44). Het moet wel duidelijk zijn dat zo iemand niet gelukzalig is vanwege verdienste; het woord verbond is gebaseerd op Gods genade. Overdenken beschrijft een actieve overweging, misschien zelfs mompelend in zichzelf in het streven naar inzicht. Sommigen veronderstellen dat dag en nacht spreekt over professionele leermeesters, die al hun tijd benutten met het overdenken met het overdenken van de wet. We lezen in Jozua 1: 8 dat dit een ideale manier is om iedere situatie tegemoet te treden, hoe alledaags die ook is, om de HEERE te behagen door Zijn Woord te kennen en in acht te nemen.

Vers 3 zegt ons dat het de rechtvaardige goed gaat in alles wat hij doet, zal hij voorspoedig zijn. Hij wordt vergeleken met een gezonde boom (welks blad niet afvalt), die geplant is op een plaats waar water in overvloed is (geplant aan waterbeken), die elk seizoen vrucht draagt (**vgl. Psalm 92:13-15), Spreuken 11: 28 en Jeremia 17:8**). Een boom draagt vrucht, niet voor zichzelf, maar voor anderen. Al wat hij doet zal wel gelukken.

Voorspoed is geen noodzaak, maar hij slaagt door voordeel te brengen aan anderen. In **Jeremia 17 : 8** zien we hetzelfde beeld. We zien hier welke zegen de HEERE aan de rechtvaardige wil geven. In **vers 3 en 4** komen we een tegengestelde vrucht tegen. Gebaseerd op de landbouw in het oude land Israël, die de vruchten schilderen van de twee soorten mensen.

In **vers 4** komen we de tegenstelling tegen: de goddelozen zal het niet goed gaan. Ze worden als het kaf door de wind weggeblazen; zo vergaat het de goddelozen, zie ook naar Psalm 35:5). Het gedorste tarwe wordt omhoog geworpen en de wind blaast het kaf weg. Wie Gods verbond verwerpen zijn als kaf; ze brengen aan niemand voordeel.

Vers 5 gaat over het rechtspreken van de HEERE: dan zullen de goddelozen geen stand houden. Ze worden weggedaan uit de gemeenschap (vergadering) van rechtvaardigen.

De dichter vat in **vers 6** de inhoud van deze psalm samen. De HEERE kent en zorgt voor het leven (den weg) van de rechtvaardigen. Het leven van de goddelozen zal tot de ondergang leiden, zal vergaan.

Nu wordt de tegenstelling, die heel de psalm beheerst nog eenmaal kort en scherp geponeerd. *Kent de weg*: de HEERE slaat de rechtvaardige in zijn doen en laten liefdevol gade en maakt zijn levensloop voorspoedig; van de weg van de goddeloze wil Hij niet weten; ‘kennen’ wordt hier, zoals telkens weer in pregnante zin gebruikt, niet alleen intellectueel, maar juist ook bevindelijk, ervaringskennis. Het woord *weg* heeft zowel ‘levenshouding’ als ‘levenslot’ in zich. Zie vers 1: loopt dood. Het woord dat hier gebruikt wordt komt in allerlei verbindingen voor: het geeft aan: het zoek raken, verdwalen van dieren. Zie ook het laatste vers van Psalm 119:176: ‘ik heb gedwaald als een verloren schaap; ook 1 Samuël 9:3: het verzanden, doodlopen van een beek (Job 6 : 18 enz.); de gangen haars wegs wenden zich terzijde af; zij lopen op in het woeste en vergaan. Daarom in vers 5 geeft aan het gericht dat dat goddeloze in dit leven treft, maar het is waarschijnlijker dat het hier het Eindgericht betreft, dat sommigen toestaat binnen te gaan in de gemeenschap van de rechtvaardigen en tegelijkertijd anderen uitsluit (Prediker 12 : 14: *Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is, hetzij goed of hetzij kwaad*)

Kent in vers 6 is meer dat eenvoudigweg ‘heeft er weet van’, omdat God de zondaar en zijn diepste geheimen kent (zie ook Psalm 94: 8-11). Sommige hebben betoogd dat het woord ‘zorgt voor’ betekent, maar het is beter op te vatten als ‘weet met genegenheid en instemming, d.w.z. heeft voorkeur voor (vgl. Gen. 18 : 19; Amos 3:2); zal vergaan: loopt op vernietiging uit.

Calvin besluit zijn verklaring van Psalm 1 als volgt:

‘Ofschoon dus naar den uiterlijke schijn de zuiverheid des levens den dienaren Gods niets baat, zoo moeten zij toch onder Gods leiding welgelukzalig zijn, omdat het het eigen ambt Gods is, hen te beschermen en te rade te gaan met hun heil. Waaruit men

weder kan besluiten, dat Hij eindelijk alle goddelozen verdoen zal, hoewel Hij voor een tijd dit schijnt na te laten, omdat Hij zekerlijk een wreker der zonden is. Laat ons daarom, opdat hun schijnbaar geluk ons niet bedriege, in verwarde toestanden altijd op Gods voorzienigheid merken, aan welke het toekomt den toestand der wereld met den rechten regel overeen te brengen.'

Spurgeon heeft een dagboek nagelaten over de Psalmen. Bij Psalm 1 zegt hij het volgende: 'Zondaren mengen zich met heiligen, zoals schuim is vermengd met goud. Aan deze zijde van de hemel worden rechtvaardigen als Lot voortdurend gekweld door de mannen van Sodom. Laten wij ons er dan over verheugen, dat, 'in de algemene vergadering en Gemeente der eerstgeborenen' boven, er absoluut geen enkele onbekeerde ziel zal worden toegelaten. Zondaren kunnen niet in de hemel wonen. Ze zouden er niet in hun element zijn. Een vis zou eerder in een boom kunnen leven dan de goddeloze in het paradijs. De hemel zou een ondraaglijke hel zijn voor een mens zonder berouw, zelfs als hij toestemming zou kunnen krijgen om er binnen te komen.

De rechtvaardige grift zijn naam op de rots, maar de zondaar schrijft zijn gedachtenis in het zand. Zelfs 'de weg' van de goddeloze zal vergaan.'

Wat zou het groot zijn als de Heere onze harten en onze wegen reinigt, opdat wij aan het verderf van de goddeloze mogen ontkomen, en ons mogen verheugen in de zaligheid van de rechtvaardige.

Zingen Psalm 73 : 14